

Aftale om Barnets Reform

Langt de fleste børn i Danmark vokser op i gode og trygge omgivelser med forældre, som støtter dem gennem opvæksten.

Desværre er dette ikke tilfældet for alle børn. Nogle børn har ikke trygge rammer og får ikke den nødvendige støtte hjemmefra. Forældrene magter ikke at give dem tilstrækkelig omsorg og udsætter i de værste tilfælde børnene for overgreb. Ofte fordi forældrene selv kæmper med problemer, der overskygger barnet.

Satspuljepartierne er enige om, at det er en central samfundsopgave at støtte disse børn og deres familier, så børnene på trods af vanskeligheder og svære vilkår kan opnå de samme muligheder for personlig udfoldelse, udvikling og sundhed som deres jævnaldrende.

At nå dette mål forudsætter, at rammerne for indsatsen er optimale. Rammerne blev styrket betydeligt med anbringelsesreformen fra 2006, der bl.a. satte fokus på vigtigheden af en grundig udredning af barnets problemer og en handleplan for indsatsen. Men man må fortsat konstatere, at anbragte børn klarer sig dårligere end andre børn – både på kort og langt sigt. Satspuljepartierne er enige om, at der er brug for politisk handling, hvis dette skal ændres. Derfor er partierne enige om at sikre rammerne for en bedre indsats over for udsatte børn og deres familier – en indsats med fokus på tidlig indsats, trygge rammer, barnets tarv og kvalitet i indsatsen.

Satspuljepartierne har med aftalen - Barnets Reform - lagt vægt på, at reformen ikke medfører yderligere bureaukrati i kommunerne. Det har således været afgørende, at der ikke indføres unødvendige procesregulerende regler, som kan medføre et u hensigtsmæssigt tidsforbrug i den kommunale administration. I forlængelse heraf indeholder aftalen endvidere en række afbureaukratiserende tiltag, så det sikres, at de kommunale medarbejdere bruger tiden på kerneopgaverne og ikke på unødvendig administration. Satspuljepartierne er enige om, at effekterne på den kommunale administration af Barnets Reform skal evalueres efter to år.

Der vil samlet være et finansieringsbehov på ca. 928 mio. kr. i perioden 2010 til 2013. Partierne er enige om at finansiere udgifterne over satspuljen for 2010 samt via omprioriterede satspuljemidler. Lovforslagets økonomiske konsekvenser skal forhandles med de kommunale parter. Partierne bag aftalen er enige om, at finansieringen fra satspuljen justeres i overensstemmelse med de endelige resultater af disse forhandlinger.

Aftalen medfører både lovændringer og en række andre initiativer, som skal udvikle indsatsen gennem bedre viden og styrket fokus på resultater. Aftalen omfatter 3 temaer: - *Nærhed og omsorg, Børns rettigheder og den tidlige indsats* samt *Kvalitet i indsatsen*:

1. Nærhed og omsorg

Styrkelse af plejefamilieområdet og børns ret til netværk

Satspuljepartierne er enige om en styrkelse af plejefamilieområdet. Mange plejefamilier udfører et stort arbejde med nogle af de mest udsatte i samfundet. Nogle plejefamilier fungerer som en "normal" familie og plejebarnet har ikke noget særligt støttebehov udover den tryghed, omsorg og stabilitet, som plejefamilien kan give. Andre plejefamilier har behandlingskrævende børn, som får behandling ved siden af anbringelsen, og disse plejefamilier kan derfor have behov for yderligere støtte og andre vilkår. Satspuljepartierne er derfor enige om, at oprette en ny type plejefamilier, "kommunale familieplejere", for at afspejle denne forskel. Denne nye type plejefamilie skal have øget uddannelse og supervision, og der skal desuden være klarhed over deres ansættelsesvilkår. Der vil ske en evaluering af denne nye type plejefamilier et år efter lovens ikrafttræden.

Satspuljepartierne er samtidig enige om at give anbragte børn ret til samvær med familie og netværk. Hensynet til barnets bedste skal være afgørende, når der træffes afgørelse om samvær. Anbragte børns relationer til familien og netværket kan ikke blot styrkes gennem samvær. Nogle børn har bedst af at blive anbragt hos voksne, de kender fra familien eller netværket. Det skal i den forbindelse bemærkes, at aftalens initiativer om en styrkelse af familieplejeområdet ligeledes vil komme netværksplejefamilier til gode. Satspuljepartierne ønsker at udbrede kendskabet til anbringelsesformer og forebyggende initiativer som virker bedst over for udsatte børn og unge. Der henvises til afsnittet omhandlende "*Udarbejdelse og formidling af viden*".

2. Styrkelse af børns rettigheder og den tidlige indsats

Udsatte børn og unges rettigheder

Satspuljepartierne er enige om, at udsatte børns retsstilling skal styrkes, så der altid tages udgangspunkt i barnets tarv. Barnets synspunkter skal i dag altid inddrages og tillægges passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed. Der er dog fortsat behov for at styrke børns inddragelse. Der er derfor indgået aftale om en række initiativer, som skal sikre børnenes rettigheder bedre.

Det er herunder aftalt, at aldersgrænsen for retten til at klage sættes ned fra 15 til 12 år for en række afgørelser, således at børnene i højere grad selv kan klage over de afgørelser, der vedrører deres tilværelse. Det er dog samtidig vigtigt, at børn ikke pålægges et u hensigtsmæssigt stort ansvar. Derfor opretholdes den nuværende retstilstand, hvor børn først fra 15 år og opefter skal samtykke til hjælpen. Med henblik på at styrke det enkelte barn og den unges retsstilling ved afgørelser om anbringelse afsættes der midler til at udvikle og udvide bisidderordninger for børn fx ved at støtte Børns Vilkårs eksisterende bisidderordning.

Satspuljepartierne er ligeledes enige om, at det af hensyn til børnene er centralt med et godt sikkerhedsnet, som kan gribe ind, hvis der begås fejl i

disse alvorlige sager. Derfor styrkes den børnefaglige ekspertise i klageinstanser og børn og unge-udvalgene, ligesom Ankestyrelsens nuværende muligheder for at tage sager op af egen drift også styrkes.

Tidlig indsats

Satspuljepartierne er enige om, at forebyggelse og tidlig indsats er af afgørende betydning for at sikre udsatte børn en god opvækst. Det skal i højere grad sikres, at kommunerne tidligt får øje på og hjælper de børn, som har problemer. Det tværfaglige samarbejde mellem de professionelle har afgørende betydning for, at indsatsen er sammenhængende og helhedsorienteret.

Derfor gives der mulighed for, at myndighederne kan udveksle oplysninger om udsatte børn som led i det tidlige forebyggende samarbejde. Modellen svarer til den mulighed, der i dag er for at videregive oplysninger i forbindelse med SSP-samarbejdet (Socialforvaltning, Skole og Politi) og PSP-samarbejdet (Psykiatri, Socialforvaltning og Politi). Oplysningerne kan kun videregives i forbindelse med indledende og afklarende samtaler mellem relevante fagpersoner.

Desuden gives der mulighed for at en fagperson, der underretter, kan få en tilbagemelding fra kommunen om **hvorvidt** underretningen har givet anledning til handling. Satspuljepartierne har i den forbindelse indgået aftale om, at bestemmelsen skal evalueres et år efter ikrafttrædelse. I forbindelse med lovændringen skal der samtidig iværksættes et udviklingsinitiativ med henblik på at udvikle og udbrede gode modeller for tværfagligt samarbejde. Én af modellerne er at få socialrådgivere ud på skolerne.

Samtidig præciseres underretningspligten, så det er tydeligt, hvornår der skal underrettes. Det præciseres bl.a., at personer, som får kendskab til børn, der er udsat for vold, har pligt til at underrette om dette. Endelig gives kommunerne mulighed for at iværksætte undersøgelser uden samtykke fra forældremyndighedshaverne, så forældrene ikke kan blokere for, at børnene får den nødvendige hjælp, men det betones at det ikke må være en hindring for forældresamarbejdet.

Endelig er der enighed om, at der er behov for en styrket indsats over for sårbare unge mødre, der er en særlig risikogruppe. Derfor iværksættes et centralt initiativ, hvor et antal kommuner eventuelt i samarbejde med private eller frivillige foreninger, udvikler metoder og indsatser, der understøtter gruppen af unge udsatte mødre i at gennemføre en uddannelse, komme i arbejde samt øger deres forældrekompetencer.

Forældre til udsatte børn

Satspuljepartierne er enige om, at forældre til udsatte børn spiller en stor rolle for børnene – uanset eventuelle svigt eller mangler. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på forældrenes behov for særlig støtte, hvis de skal kunne bidrage til deres børns trivsel og udvikling. I nogle sager er anbringelse en nødvendighed. Men det ændrer ikke på, at en anbringelse uden for hjemmet altid er en ulykkelig situation, der i videst muligt omfang skal forebygges. Samtidig spiller forældrene stadig en stor rolle for børnene

under en anbringelse. Derfor er det centralt, at der også under anbringelsen arbejdes på at løse familiens problemer. Både for at samværet mellem barn og forældre kan blive så godt som muligt. Men også for at arbejde på at barnet, hvis det er muligt, igen kan komme hjem til forældrene.

Det skal understreges, at i visse sager er forebyggende familiebehandling den rette løsning, mens anbringelse i andre sager er nødvendig. Myndighederne skal altid vurdere den enkelte sag og på baggrund af en konkret vurdering træffe de nødvendige beslutninger og iværksætte relevante foranstaltninger med henblik på at sikre omsorgen for barnet.

På den baggrund er satspuljepartierne enige om at igangsætte en række initiativer, som skal styrke den samlede indsats over for forældrene.

For det første skal vigtigheden af støtte til forældrene tydeliggøres i lovgivningen. Blandt andet forpligtes kommunerne til at tage stilling til, om forældrene skal have støtte under barnets anbringelse uden for hjemmet – og i bekræftende fald hvilken.

Derudover gives der støtte til FBU ForældreLANDSforeningen - bl.a. til at udvide deres telefonrådgivning til forældre til anbragte børn, som har brug for støtte til at håndtere deres situation og de vanskelige følelser, denne vækker.

Det er ligeledes hensigten med aftalen at bygge videre på de gode erfaringer med familiebehandling, hvor forældrene eksempelvis gennemgår forældrekurser, der kan medvirke til at fastholde barnet i familien under forudsætning af, at forældrene udviser evne og vilje til at varetage barnets tarv med hjælp og støtte. Derfor igangsættes mere systematisk forskning af effekterne af forskellige former for familiebehandling.

Endelig skal kommunernes vurdering af forældrenes evner til at tage hånd om deres barn kvalificeres gennem udvikling og formidling af en fælles metode for forældreevneundersøgelser således, at der skabes et ensartet grundlag for kommunernes vurdering af forældreevne.

3. Kvalitet i indsatsen

Satspuljepartierne er enige om, at der skal sættes ind på en række områder, hvis det skal sikres, at indsatsen gør en positiv forskel for de udsatte børn og på sigt skal bidrage til at sikre, at de får samme muligheder som andre børn.

Afbureaukratisering

Kommunerne skal gennem afbureaukratisering have bedre rammer for og mere tid til arbejdet. Derfor skal en række procesregler reduceres betydeligt eller helt fjernes. Således skal kravene til kommunernes indberetninger til anbringelsesstatistikken, til § 50-undersøgelser og handleplaner reduceres, mens kravene til standarder for sagsbehandling og den tværfaglige gruppe fjernes. Herudover forenkles kravene til indstillingerne til børne- og ungeudvalget og tilsynsreglerne vedrørende kommunernes godkendelse af private opholdssteder og plejefamilier.

Satspuljepartierne er enige om, at anbringelse på døgninstitution er væsentlig forskellig afhængig af, om der er tale om børn udelukkende med nedsat funktionsevne eller børn med sociale vanskeligheder. Partierne ønsker, at lovgivningen tilpasses, således at den afspejler disse forskelle og de deraf følgende forskellige mål med anbringelsen. Partierne er derfor enige om, at der til brug ved satspuljeforhandlingerne for 2011 senest den 1. september 2010 skal foreligge en afdækning af konsekvenserne ved at adskille reglerne om anbringelse af børn alene med nedsat funktionsevne fra reglerne om anbringelse af børn med sociale vanskeligheder.

Satspuljepartierne er enige om at drøfte spørgsmålet om tvangsmæssig tilbageholdelse af gravide stofmisbrugere, når undersøgelsen af de norske og svenske erfaringer foreligger.

Udarbejdelse og formidling af viden

Satspuljepartierne er enige om, at viden er en nødvendig forudsætning for at iværksætte en effektiv og målrettet indsats til gavn for barnet. Der er i dag begrænset viden om, hvad der virker. Derfor skal der igangsættes et strategisk forskningsprogram på området, og den eksisterende viden skal formidles bedre til kommunerne via en vidensportal. Vidensportalen skal desuden udbrede gode kommunale erfaringer med effektfulde metoder. Endvidere afsættes midler til målrettet efteruddannelse af sagsbehandlere, personale på anbringelsesstederne og andre fagpersoner som fx lærere og pædagoger i forhold til arbejdet med udsatte børn. Der igangsættes et samarbejde mellem Indenrigs- og Socialministeriet og Undervisningsministeriet om socialrådgiveruddannelsen og oprettes en tværministeriel arbejdsgruppe vedrørende anbragte børn og unges skolegang.

Tilsyn med anbringelsesstedernes indsats

Satspuljepartierne er enige om, at tilsynet spiller en stor rolle i forhold til at sikre gode anbringelser. Det personrettede tilsyn giver mulighed for at følge indsatsen i de konkrete sager, så det løbende sikres, at hjælpen er den rigtige. Det driftsorienterede tilsyn skal være med til at sikre, at anbringelser af børn sker under betryggende rammer på steder, som formår at bidrage positivt til børnenes udvikling.

Derfor skal tilsynet styrkes. For at sikre et målrettet fokus på barnets udvikling og trivsel øges antallet af personrettede tilsynsbesøg fra mindst ét årligt tilsynsbesøg til mindst to årlige tilsynsbesøg. Samtidig skal der fremover stilles krav til indholdet af driftsorienterede tilsynsbesøg på anbringelsessteder, således at der kommer bedre fokus på det pædagogiske indhold på anbringelsesstederne. Der stilles desuden krav om, at der skal være mindst et årligt uanmeldt tilsynsbesøg.

Efterværn

Overgangen fra barne- til voksenlivet kan være særligt svær for anbragte unge, der ofte er mere sårbare end andre unge. For at imødekomme disse udfordringer er satspuljepartierne enige om, at der er behov for en revision af lovgivningen omkring efterværn. Det skal dermed sikres, at indsatsen er

kontinuerlig, og at den modsvarer den unges individuelle behov og mulighed for en selvstændig livsførelse.

Derfor skal formålet med efterværn fremgå tydeligere af lovgivning, samtidig med at der gives bedre muligheder for at tildele den individuelle støtte, som den unge har behov for. Endvidere skal det præciseres, at støtten også kan tildeles i tilfælde, hvor den unge på et tidligere tidspunkt har afslået tilbuddet. Desuden stilles der krav til kommunernes håndtering af skift af handlekommune ved det 18. år, og der stilles krav om, at der i handleplaner for unge på 16 år eller derover skal være et særskilt fokus på den unges overgang til voksenlivet, herunder uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet. Endelig gives der ret til kontaktperson for unge der har været anbragt uden samtykke.

Satspuljepartierne er samtidig enige om, at der skal foreligge en midtvejsevaluering af det igangværende forsøg med ret til efterværn i september 2010, hvorefter ordførerne vil drøfte behovet for yderligere styrkelse af efterværnsindsatsen.

Økonomi på området vedrørende udsatte børn og unge

Satspuljepartierne konstaterer, at udgifterne til området for udsatte børn og unge udgjorde 14 mia. kr. i 2008. Satspuljepartierne er enige om, at der er behov for øget fokus på, om de eksisterende midler anvendes til størst mulig gavn for børnene og deres familie.

Partierne konstaterer desuden, at der er igangsat arbejde, som blandt andet skal se på incitamentsstrukturer og regler på blandt andet området for udsatte børn og unge, herunder rammeaftaler, prisdannelse, takstfastsættelsen samt køb og salg af pladser mellem kommuner, regioner og private leverandører. Resultaterne af arbejdet forventes at kunne bidrage til at løse nogle af de økonomiske og styringsmæssige udfordringer, kommunerne har på området.

Derudover har partierne bag reformen drøftet behovet for at ændre på finansieringsformen for kommunernes udgifter til udsatte børn og unge. Det kan konstateres, at der ikke er enighed om, hvorvidt der er behov for ændringer på dette område.

Regeringen, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance er enige om, at det nuværende, høje udgiftsniveau er udtryk for en høj prioritering af området og giver mulighed for fortsat udvikling af området inden for de eksisterende rammer. Partierne finder ikke, at der er grundlag for at foretage en ændring af finansieringsformen.

Socialdemokraterne, SF og Radikale Venstre mener derimod, at en ændring af finansieringsformen på området for udsatte børn og unge vil bidrage til at skabe de nødvendige økonomiske rammer for at sikre en kvalificeret indsats i forhold til de udsatte børn og unge, samt sikre, at der i afgørelsen om indsatsen ikke tages usaglige økonomiske hensyn. Det er disse partiers opfattelse, at denne aftale er første skridt på vejen til at få en mere gennemgribende reform.